

Jezuieten

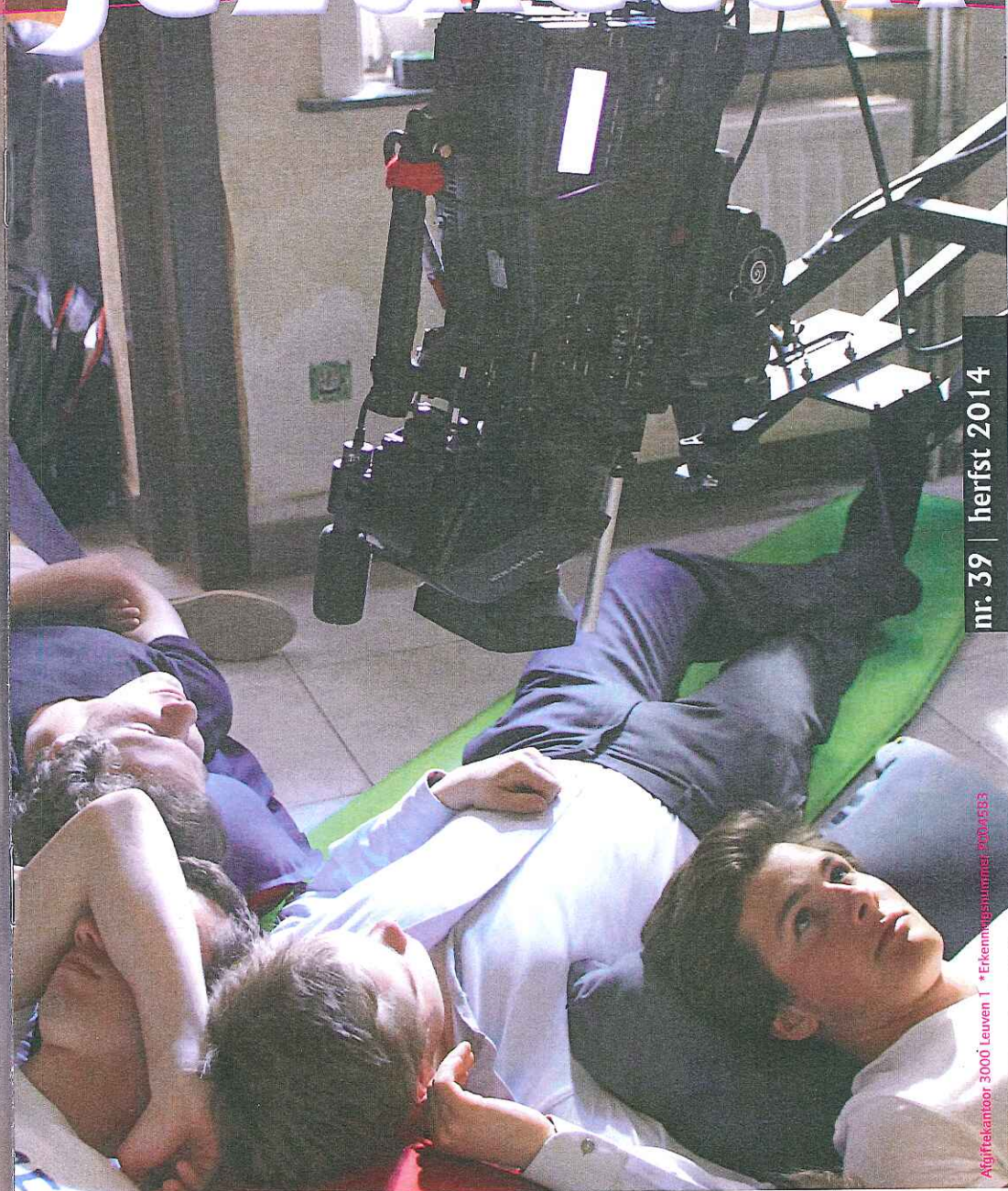
"Eerdere projecten voerde ik uit met leerlingen van het Nijmeegse Canisiuscollege met de sprekende titels: *Is God er nog?* (2007) en *Wat beweegt mij?* (2010). Ook bij dit derde project was de opdracht: breng in beeld hoe je omgaat met je innerlijk leven. Hoe kom je tot keuzes? Welke principes hanteer je daarbij? Onze reden om zo'n filmproject aan te bieden en te ondersteunen gaat terug op onze spiritualiteit, waarin 'onderscheiding der geesten', ordenen van innerlijk leven, een sleutelbegrip is. Kunnen jongeren van vandaag dit begrip leren hanteren? We proberen hen daarbij te helpen met het aanbod van dit project."

Ben Frie SJ, over Staccato

Jezuieten is een uitgave van de Nederlandse en de Vlaamse Provincie van de Sociëteit van Jezus.

Het verschijnt viermaal per jaar en is bedoeld voor familieleden, vrienden, weldoeners en geïnteresseerden. Het blad is in principe kosteloos. Giften zijn altijd welkom, meer informatie hierover op pag. 2.

Staccato:

jongeren over hun worsteling met het leven

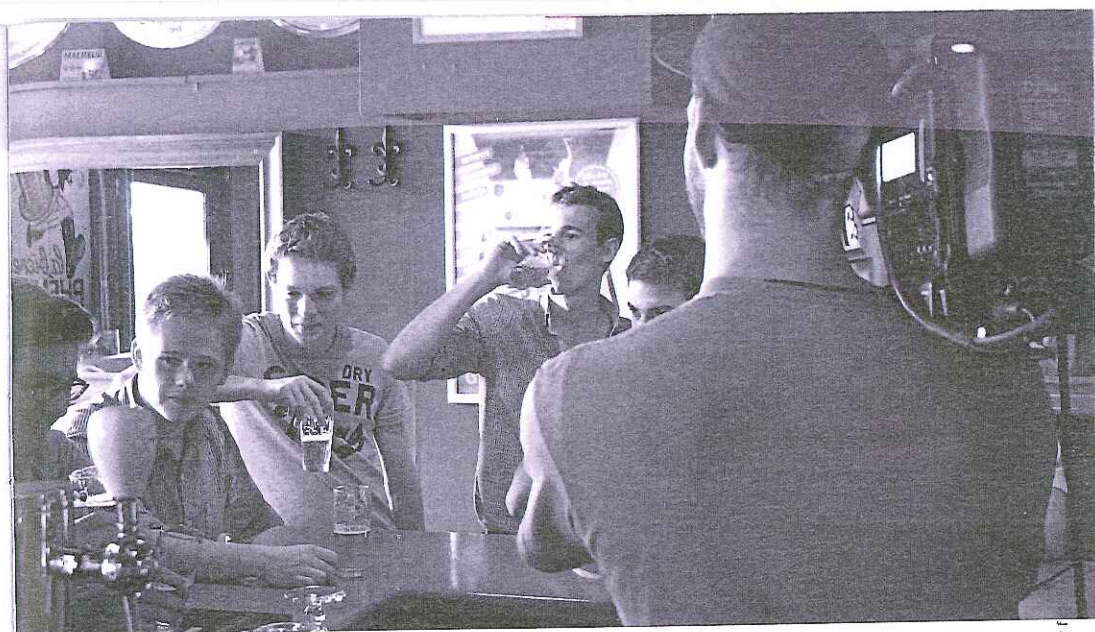
"Doe nog eens zo'n filmproject op onze scholen!" Veel meer omvatte de opdracht van mijn provinciaal niet. Eerdere projecten voerde ik uit met leerlingen van het Nijmeegse Canisiuscollege met de sprekende titels: *Is God er nog?* (2007) en *Wat beweegt mij?* (2010). Ook bij dit derde project was de opdracht: breng in beeld hoe je omgaat met je innerlijk leven. Hoe kom je tot keuzes? Welke principes hanteer je daarbij? Onze reden om zo'n filmproject aan te bieden en te ondersteunen gaat terug op onze spiritualiteit, waarin "onderscheiding der geesten", ordenen van innerlijk leven, een sleutelbegrip is. Kunnen jongeren van vandaag dit begrip leren hanteren? We proberen hen daarbij te helpen met het aanbod van dit project. Eén leraar meldde zich met interesse om zo'n project mede te begeleiden. Dat voerde mij naar het Sint-Jozefcollege in Aalst, waar uiteindelijk 8 jonge mannen (17) bereid waren om de uitdaging op te pakken. We maakten kennis, en ik kon merken dat ze op de hoogte waren van het concept van de onderscheiding. We onderzochten situaties in hun eigen leven, waarin ze voor moeilijke keuzes geplaatst werden. Hoe ga je om met informatie die vertrouwelijk is, of belastend? Als ik een probleem heb, wat gebeurt er als ik het aan iemand toevertrouw? Hoe ga ik om met kwetsuren van anderen?

De jongens ontdekten een mogelijke casus: een jongen van 17 bij wie de ziekte van Parkinson wordt geconstateerd. Zoiets is verwoestend, al helemaal voor een jongere. Hoe pakt hij dat aan, wat gebeurt er in zijn vriendenkring? Kun je ervoor uitkomen dat je een ziekte hebt die vooral bij ouderen voorkomt, en dat je niet meer zo veelbelovend bent en al je ambities moet loslaten? Maakt dat een jonge mens niet hopeloos?

We begonnen met de samenstelling van een scenario: achtereenvolgens ontstonden situatieschetsen en mogelijke scènes. Dialogen werden uitgeschreven en opgenomen in een gedetailleerd script waarmee de professionals die voor de technische uitvoering zouden zorgen (camera, geluid, montage) goed uit de

voeten konden. We konden dankzij medewerking van de school vijf opnamedagen vastleggen, waarvan er uiteindelijk maar vier nodig bleken. En toen sprongen we het experiment in, want dat was het wel: we hadden eigenlijk niet of nauwelijks gerepeteerd. De jongens wisten wel wat ze wilden, dat scheelde enorm. De opnamedagen verliepen efficiënt. De spelers bleken meesters in improvisatie: kort overleggen over elke dialoog en dan uitvoeren. Het spel zag er overtuigend uit. De opnames vonden plaats in de week dat ook het zgn. retoricabal (dansavond voor de eindexaminandi) plaatsvond op een aantrekkelijke locatie. Dat werd als vanzelf onderdeel van de film. Chique in het pak, maar ook op de werkvloer in de school en bij sommigen thuis werden opnames gemaakt. Spelers zagen dat het voor de regisseur niet altijd gemakkelijk was om acht retorici in het gareel te krijgen en te houden. Maar het lukte. Na vijf dagen keerde het productieteam huiswaarts met een schat aan materiaal.

Behalve de opnames was ook de montage professioneel, gelukkig maar want iedereen die het te zien kreeg prees de kwaliteit van beeld, geluid en samenstelling. Voor de montage waren vijf dagen beschikbaar, en die bleken ook wel nodig. Nog tijdens de montage zaten we aan de telefoon over de titel die nog niet vastlag. Precies op de deadline kwam het hoge woord eruit: *Staccato*, horten en stoten, schokken soms die karakteristiek zijn voor het leven van adolescenten.

Op 16 mei werd de film, zoals overeengekomen, vertoond in de eigen filmzaal van de school. De eerste reacties toonden dat het een indrukwekkende film geworden was. Het resultaat stelde alle betrokkenen nagenoeg tevreden – nagenoeg, want sommige jongens hadden een hogere kwaliteit willen bereiken en het viel hen zwaar om te zien dat het niet zo goed was geworden als zij gehoopt hadden. "Zij voldoen niet", zei ik bij de presentatie, "aan hun eigen kwaliteitseisen." Maar hun eigen leerkrachten waren geraakt door wat deze jongens toonden. In de week erna werd de film op *Ignis* webmagazine uitgebracht en werd op deze website topscorer. Ook de schoolleiding "sloot de film in de armen". Een prachtig resultaat van een sterke samenwerking op vele fronten. Velen hebben inmiddels gevoeld hoe de film je meentrekt in een diep gevoel en doorleefd drama, dat ons opmerzaam maakt op wat jongeren doormaken.

Als jezuïeten een filmproject aanbieden aan een scholengroep, is de achtergrond van dat aanbod uiteraard de hoop dat het ook levensbeschouwelijk een vormend project mag zijn. Het theater – en in onze dagen is dat zeker ook het medium film – is jezuïeten van oudsher vertrouwd als pedagogisch middel; in de barokke tijd van onze orde trokken hele dorpen uit om mee te mogen doen met het theaterstuk. Het doel was natuurlijk steeds hetzelfde: mensen meer vertrouwd maken met hun innerlijk leven, hen hel-

pen elkaar daarin te steunen en de grond van het bestaan te leren zien en ervaren in een context van levensbeschouwing en geloof. Wat is wezenlijk voor mij, voor anderen?

Hoe scheppen we levensruimte voor onszelf en voor elkaar?

De genoemde "onderscheiding der geesten" komt pas echt tot zijn recht in een religieuze context. In onze traditie wordt de ontmoeting met God in gebed en overweging de basis voor het maken van de wezenlijke levenskeuzes. Maar dit project toont opnieuw, dat een ignatiaanse opening niet per se leidt tot een christelijk slot. In *Staccato* zien we hoe jongeren zich sterk op elkaar oriënteren, bang worden als ze elkaar als oriëntatiepunt kwijtraken en aan zichzelf overgeleverd worden. We zien hoe zij omgaan met spanningen en hoe zij in staat zijn tot vergeven. Maar er zit nog een laag onder: wat zijn de motieven of principes op grond waarvan dit verhaal zijn vorm kreeg? Welke invloed hebben levensbeschouwing en geloof hier? Die vraag blijft mij uitdagen. De leraar en de jongens zelf hebben aangegeven dat de reflectie op dit project een vervolg verdient. Dat komt er ook.

Ben Frie SJ

Wilt u de film zien, ga dan naar www.igniswebmagazine.be en geef de zoekopdracht *Staccato*.